Orhan ÖRÜCÜ
Elektrik Mühendisi

SORUN SÖYLEYELİM

- Derginizin geçen sayısında meskenlerde elektrik enerjisi kullananlar için tarifelerle ilgili bazı bilgiler vermiştiniz. Sanayi ve ticarethane aboneleri için de neler söyleyebilirsiniz?

Ülkemizde 2006 yılı sonu itibarı ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre tüketilen elektrik enerjisinin yüzde 42.18'i sanayide, yüzde 14.28'i ise ticarethanelerde kullanılmıştır. Bu tüketimin YTL olarak ödenen karşılığına baktığımızda ise sanayinin payı yüzde 28.74, ticarethanelerin payı ise yüzde 21'dir. Bu verilere göre toplam tüketimdeki payı yüzde 25.18 olan meskenlerin parasal olarak ödemedeki payı yüzde 30.02'dir. Bu istatistiklere bakıldığında sanayi tüketicilerinin meskenlere ve ticarethanelere göre biraz kollandığı söylenebilir.

- Sanayi ve ticarethane abonelerinin tarifeleri hakkında bilgi verir misiniz? Farklı zaman dilimlerinde daha uygun fiyata elektrik kullanma olanağı var mıdır?

Birkaç noktadan bu soruya cevap verebiliriz. İlki TEDAŞ'ın mevcut elektrik satış tarifeleri, diğeri ise teknik destek almak. TEDAŞ'ın genel satış tarifelerinde enerjinin nereden ve hangi hatla alındığına göre 7 farklı fiyatlandırması vardır. Öncelikli olarak nereden elektrik satın alındığının belirlenmesi gerekiyor. Geneli daha çok ilgilendiren bir durum olarak, TEDAŞ dağıtım sisteminden enerji alıyor iseniz önce çift terimli veya tek terimli tarife tercihiniz olabilir. Çift terimli tarifede ise güç bedelli anlaşmanız, tek zamanlı anlaşmanız ya da gündüz, puant ve gece döneminden oluşan çok zamanlı anlaşmanız olabilir. Tek terimli tarifede iseniz tek zamanlı anlaşmanız veya çok zamanlı anlaşmanız olabilir.

Elektrik enerjisinin aboneye satış esasları ile tarife esaslarını tespit eden, elektrik enerjisi satış tarifelerinin onay ve uygulamasını kontrol eden hususlar 9 Kasım 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan

Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği ile 11 Ağustos 2002 tarihli Elektrik Piyasası Tarifeler Yönetmeliği ile belirlenmiştir. Dönem dönem yönetmelikte yapılan değişiklikleri de göz önüne almak gerekir.

- Bir sanayi abonesi olarak tarifemi nasıl seçeceğim?

Tarifenizi seçmeden önce ilk yapmanız gereken iş çalışma saatlerini belirlemek. Örnek olarak hafta içi 8:00-18:00 saatleri arasında çalışılıyor ve alçak gerilimden abone iseniz, tek terimli ve tek zamanlı tarife uygun olabilir. Bu durumda bir sanayi abonesi kilovatsaat başına hizmet bedelleri dahil ancak vergi ve fon payları hariç olmak üzere 13.280 Ykr, ticarethane ise 17.239 Ykr bedel ödeyecektir. Bu durumda tarife değiştirmenin size pek yararı olmayabilir. İşyerinizde enerjiyi etkin ve verimli kullanmanın yollarını aramalısınız.

İşyerinizin aylık olarak çektiği güç sabit ise çift terimli tarife kapsamında güç bedeli anlaşması yapabilirsiniz. O zaman güç bedeli olarak kilovat başına aylık fonsuz tarifede 497Ykr ödeyeceksiniz. Anlaştığınız güçten fazlasını çektiğinizde ise cezalı fiyat ödeme durumunda kalırsınız.

Bir başka durum ise çift ve tek terimli tarifeler içinde tek zamanlı veya çok zamanlı alternatifleri seçme durumunda olmanızdır. Bu seçimde önemli olan sanayi ya da ticarethanenin yaptığı işin niteliğidir. Vardiyalı çalışan bir işletme iseniz çok zamanlı tarife size uygun düşebilir.

- Alçak gerilimden değil de orta gerilimden abone olunması durumunda tarife seçimini nasıl yapabilirim?

Orta gerilimden abone olma durumunda da seçenekler aynı. Fiyatlar biraz daha düşük oluyor. Bu durum sizin tamamen ihtiyacınız olan enerji miktarı ile ilgili. Eğer yıllık 1 milyon 250 bin kilovatsaat üzerinde enerji tüketiyor iseniz, serbest tüketici kapsamında enerjinizi ülkenin her yerindeki üretim şirketlerinden, otoprodüktörlerden alabilirsiniz.

- Abonelik tipini değiştirebilir miyim?

Elbette değiştirebilirsiniz. Bu olanak yılda iki kez kullanılabilir. Ancak yeni duruma uygun olarak tesisatınızı yenilemeniz gerekebilir.

- Bazı abonelerden reaktif enerji bedeli altında ek olarak paralar isteniyor veya cezaya girdiniz deniyor. Bunun nedeni nedir?

Dağıtım şirketleri enerjinin kalitesini temin ve sistemden daha fazla güç iletebilmek için abonenin güç durumuna göre kompanzasyon tesisini zorunlu kılmaktadır. Teknik olarak doğru olan bu uygulamada, teknik şartnamelere ve işletme kurallarına uyulmazsa aktif enerji bedeli yanında endüktif ve kapasitif güç bedeli de ödemek zorunda kalınabilir.

2008 yılından itibaren geçerli olan Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre kurulu gücü 50 kilovolt amper (kVA), bağlantı gücü 30 kilovatın (kw) altında olan bir abone; toplam endüktif reaktif enerji miktarı aktif enerjinin yüzde 33'ünü geçerse veya toplam kapasitif enerji miktarı aktif enerjinin yüzde 20'sini geçerse reaktif enerji bedeli ödemekle yükümlüdür. Bu miktar aktif enerjinin yüzde 90'ı kadardır.

Kurulu gücü 50 kilovolt amper (kVA), bağlantı gücü 30 kilovatın üzerinde olan bir abone; toplam endüktif reaktif enerji miktarı aktif enerjinin yüzde 20'sini geçer ise veya toplam kapasitif enerji miktarı aktif enerjinin yüzde 15'ini geçerse reaktif enerji bedeli ödemekle yükümlüdür. Bu miktar aktif enerjinin yüzde 90'ı kadardır. Endüktif reaktif enerji miktarının aktif enerjiye olan yüzde 20 oranını tutturmak için güç çarpanı (cos φ), 0.98 indüktiften (ind) aşağı olmamalıdır. Kapasitif enerji miktarının aktif enerjiye olan yüzde 15 oranını tutturmak için de güç çarpanı (cos φ), 0.99 kapasitiften (kap) aşağı olmamalıdır. 1 Ocak 2008'den itibaren geçerli olan bu uygulamada adı geçen oranları eski kompanzasyon sisteminiz ile tutturmanız sıkıntılı olabilir. Sisteme vereceğiniz kapasitif reaktif enerjiyi ölçebilecek TEDAŞ onaylı sayacınız yok ise fatura döneminde çektiğiniz aktif enerjinin yüzde 90'ı kadar enerji bedeli ödemek zorundasınız. Bu konularda teknik destek almanız gerekebilir.

- Abone olarak ürettiğimiz harmoniklerle ilgili de hükümler varmış. Bunların da parasal bedeli var mı?

10 Kasım 2004 tarihli ve 25639 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik İletim Sistemi Arz Güvenilirliği ve Kalitesi Yönetmeliği'nde bu konuda hükümler vardır. Yeni kullanılan elektrik tüketen cihazlar harmonik üretmektedirler. Bu harmonikler elektrik şebekelerinde istenmeyen durumlardır ve yok edilmeleri gerekir. Tesisinizde ölçüm yapılır ve harmonik bulunur ise gereken filtre devreleri ile istenmeyen bu durum giderilir. Sisteminizin ürettiği harmonikler yönetmelikte belirlenmiş olan kabul edilebilir limitleri aşarsa abonenin enerjisinin hemen kesileceğine hükmedilmiştir. ■

YAZIŞMA ADRESLERİ

EMO
E-posta: emoenerji@emo.org.tr
Adres: Elektrik Mühendisleri Odası
Ihlamur Sokak No:10
Kızılay/ANKARA

Cumhuriyet
E-posta: enerji@cumhuriyet.com.tr
Adres: Atatürk Bulvarı 125/4
Bakanlıklar/ANKARA
Faks: 0312 419 50 27